

TÜRK-İŞ 6. GENEL KURULU'NA SUNULAN YÖNETİM KURULU ÇALIŞMA RAPORU

(1966)(*)

İki Yıllık Devredeki Çalışmaların Özeti

Sayın Başkan,

Sayın Konuklar ve Sayın Delegeler,

Hepinizi Yönetim Kurulu adına saygı ile selâmlarız. 5 inci Dönem içindeki faaliyetlerimizi özetleyen Yönetim Kurulu Raporumuzu bilgilerinizi sunuyoruz.

Sayın Delegeler,

Beşinci Genel Kurulda bizleri Yönetim Kurulu üyeliğine seçmekle verdiğiniz şerefli görevlerin kutsiyetini bilen kişiler olarak, statü ve prensipler dahilinde faaliyet gösterdik. İşçi sorunlarının çözüm yollarını ararken her zaman için memleket gerçeklerine, temsil ettiğimiz kişilerin menfaatlerine uygun yolların tesbiti, ana gayemiz olmuştur.

Yönetim Kurulu konuları gerçekçi açıdan incelemeyi ve tam bir tarafsızlık içinde karara varmayı, çalışmalarında, prensip kabul etmiştir. İki yıllık çalışma devremiz içinde karşılaşılan olayları ve alınan çeşitli kararları dikkatinize sunuyoruz.

Sayın Delegeler,

Kurulumuz ilk toplantısında (8-12 Nisan 1964) çeşitli işçi sorunlarını incelemiş ve Türk işçi hareketini hedeflerine ulaştıracak tedbirler üzerinde durmuştur. Yönetim Kurulumuzun bu toplantıda aldığı kararlar kamu oyuna şu şekilde duyurulmuştur :

"1- Kanunlara uygun olarak yapılan grev hareketlerinde, Sendika yönetici ve temsilcileri grev mahallinde olayları izlemek gibi en tabii haklarından mahrum bırakılmak istenmekte ve kanunları uygulamakla görevli bazı kişiler işçi aleyhine bu kanunları ihlâl etmekte ve hatta bunu hürriyeti tahdide kadar ileri götürmektedirler.

Nitekim, son olarak bir grev olayını takip etme hakkını kullanan TÜRK-İŞ Başkanı Seyfi Demirsoy ve diğer yöneticilerin bu görevi yerine getirmelerine engel olunmuş ve tevkif edilerek 24 saat hürriyetlerinden mahrum bırakılmışlardır.

TÜRK-İŞ Başkanını bile tevkif edecek kadar işi ileri götüren bu zihniyet Yönetim Kurulunda şiddetle protesto edilmiş ve Anayasa teminatı altında bulunan hakların hangi şart altında olursa olsun kullanmakta kararlı olunduğu bir kere daha belirtilmiştir.

(*) TÜRK-İŞ, 6. Genel Kurul İcra ve Yönetim Kurulları Çalışma Raporları, Ankara, 7-14 Mart 1966, TÜRK-İŞ Yay. No. 48, Ankara, 1966, s. 207-216.

2- Bir sanayi bölgesi olan İstanbul'da Toplu Sözleşme, Grev ve Sendikalar Kanununun uygulanmasını zorlaştırıcı manevi tesirler yaptığı göz önüne alınarak bu şehirde sıkı yönetimin uzatılmasına mahal olmadığına karar verilmiştir.

3- Beş aydan beri Kıbrıs'da devam eden insanlık âlemi için yüz karası olayları ve bu konudaki uluslararası gelişmeleri gözden geçiren Yönetim Kurulu Hükümetimizin Kıbrıs politikasını tasvip etmiştir.

Ayrıca, TÜRK-İŞ tarafından Kıbrıs'a yapılan yardımlar gözden geçirilmiştir.

Bu güne kadar adadaki soydaşlarımıza 90.000.- TL.lık un, 29.000.- TL.lık kumaş ve Kıbrıs Türk İşçi Birliklerine de 50.000.- TL.sı karşılığı döviz yardımı yapılmıştır.

Yönetim Kurulu bu yardımların artırılması ve devamlı olması için gerekli tedbirlerin alınmasına karar vermiştir.

4- TÜRK-İŞ, V. Genel Kurulunda Vergi ve Toprak Reformları ile ilgili olarak alınan prensip kararlarının ışığı altında TÜRK-İŞ İcra Heyetinin reformlar hakkındaki görüşünü açıklayan bildiri gözden geçirilmiş ve neticede vergi tasarıları ile sağlanacak olan munzam gelirin, Kalkınma Plânının finansmanını karşılamaya yeterli olmadığı; Ayrıca, gaz fiyatlarına zam gibi vasıtalı vergileri çoğaltıcı tedbirlerin sosyal adalet ilkesi ile bağdaşmayacağı; Reformun vasıtalı vergileri azaltıcı, vasıtasız vergileri çoğaltıcı yönde olması için İcra Kurulu'nun çaba göstermesini öngörmüştür.

5- Bu güne kadar takip edilen partiler üstü politika gözden geçirilmiş, Türk İşçi hareketinin güçlenmesini sağlayan bu politikanın devam ettirilmesine karar verilmiştir.

6- 15 yıllık Kalkınma Plânının temel hedeflerinden biri olan sosyal adaletin gerçekleştirilmesi yolunda Kalkınma Plânı'nın uygulamasının bu temel prensibe uygun olarak izlenmesini temin için daha önce TÜRK-İŞ'in talep ettiği, Hükümet ve İşverenlerin de kabul ettikleri plânlama konseyinin zaman geçirilmeden kurulması ve bu kurulda işçilerin eşit şartlar altında kararlara iştiraklerinin sağlanması yolunda İcra Kurulunun gerekli çalışmayı yapmasına karar verilmiştir.

7- Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden bu yana işyeri ve işkolu esasına göre yapılmış toplu iş sözleşmelerinin ana hatları gözden geçirilmiş, devam etmekte olan toplu pazarlık görüşmelerinde ve yapılmış olan sözleşmelerin uygulanmasında izlenecek politikanın ana hatları tesbit edilmiş ve İcra Kuruluna bu hususta muayyen direktif ve yetkiler verilmiştir.

8- TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, ayrıca, Türk işçi hareketinin teşkilatlanmasını V. Genel Kurul'da alınan prensip kararlarının ışığı altında yeniden gözden geçirmiş ve teşkilatlanmaya hız verilmesi, yapılarını tam teşekkül ettirmemiş olan işkollarının problemlerinin giderilmesi yolunda gerekli tedbirleri almış, bilhassa Tarım işkolundaki işçilerin teşkilatlanmasına öncelik tanınması yolunda gerekli tedbirlerin alınmasını uygun görmüştür.

9- Yeni girdiğimiz düzende sendika yöneticilerinin her bakımdan ye-

tiştirilmesi hususunda açılmasına karar verilen ve bu yolda bütün hazırlıkları tamamlanmış olan Kolej'in bir an önce öğretime açılması için İcra Kurulu'na daha sür'atli hareket etmesi talimatı verilmiştir.

10- Ve son olarak, Yurt dışındaki Türk işçilerinin durumlarını ve karşılaştıkları problemleri gözden geçiren Yönetim Kurulu, bu yolda Hükümetin pasif tutumunu tenkit etmiş, yurt dışında kaderleri ile başbaşa bırakılan işçilerimizle ilgilenmek ve problemlerini gidermek için çeşitli bölgelerde işçi ateşelikleri kurulması ve bu ateşeliklerde işçi psikolojisini bilen sendika yöneticilerinden de istifade edilmesi için gerekli kararların alınması yolunda İcra Komitesinin bu güne kadar yaptığı çalışmaların sonuçlandırılması için gayret gösterilmesine karar vermiştir."

Muhterem Arkadaşlar,

Yönetim Kurulumuzun 5 inci Dönem ikinci oturumunda sendikal hak ve hürriyetler, ana ilkeler ve genel konular müzakere edilmiştir.

Bu arada; TÜRK-İŞ Genel Merkez binası inşaatı; teşkilatlanma; sarı sendikalar konusu; Emekli Sandığına tâbi işçilerin durumu; sendikaların günlük politika dışında kalmaları için gerekli tedbirler; politik ayrıntılar; işçi eğitim koleji; işçilerin idareye iştiraklerini sağlayan 440 sayılı Kanun; İş Kanunu; İşsizlik Sigortası Kanunu; Hür-İş Konfederasyonu; Çalışma Meclisi; burs ve iç yönetmelikler; Tarım-İş Kanunu; Sigorta Teşkilât Kanunu; milli güvenlik sebeble grevlerin ertelenmesi; Anatüzüğümüzde yer alan her türlü dikta; faşizm ve komünizmle mücadele edilmesi de Kurulumuzca görülmüş zaman zaman gerekli tedbir ve teşebbüslere başvurulmuştur.

Özellikle Sosyal Sigortalar Kurumu'nun elindeki sağlık tesislerinin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devri görüşü, başından beri üzerinde hassasiyetle durduğumuz bir konu olmuştur. Bu ve diğer konularda yapılan çalışmaları şöylece özetlemek mümkündür :

Öncelikle Kurumun elindeki sağlık tesislerinin, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na devri üzerinde durulmuş, Sosyalizasyon Kanununun doğudan batıya uygulanmasında, İşçi Sigortaları Kurumunun elindeki sağlık tesislerinin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devredilmesi gerçekleştirildiği takdirde, işçilerin sosyal güvenliklerinin tehlikeye düşeceği ileri sürülmüştür. Bu bakımdan, konuyla ilgili araştırmalar yapılarak belirlenecek tedbirlerin İcra Kurulunca düşünülmesine karar verilmiştir. Bu arada, tedbirler arasında, kamu oyunu lehimize hazır durumda tutmak; bir kanun teklifi hazırlayarak tedahül önlemek; bakanlarla sendikacılar arasında yapılacak toplantılarda konuyu ele alarak müzakere etmek ve TÜRK-İŞ'in tekliflerini belirtmek gibi hususların da yer alması konusunda görüş birliğine varılmıştır.

Sosyal Sigortalar Kanununun 123 üncü maddesi de müzakere konusu edilerek, milyonlarca liranın haksız olarak bir avuç eczacının cebine girmemesini sağlamak için sendikalarca geniş tedbirler alınması kararlaştırılmıştır.

İşçi Sigortaları Kurumu binasında ikâmet eden Çalışma Bakanlığının, bu binadan artık çıkma zamanının geldiği belirtilmiş, bu konuda çalışmalar yapılması uygun görülmüştür. 25 Ocak 1965'de toplanması ka-

rarlaştırılan Çalışma Meclisine katılacak işçi üyelerin seçimi meselesi de söz konusu edilmiş ve sonuç olarak, bu Çalışma Meclisinde önemli konuların görüşüleceği gözönüne alınarak, İcra Kuruluyula birlikte, Yönetim Kurulunun ve İcra Kurulunca uygun görülecek diğer üyelerin ismen belirlenmesinde fayda görülmüştür.

TÜRK-İŞ'in Beşinci Genel Kurul toplantısında, teşkilatlanma konusunda öngörülen milli çapta sendika meydana getirme hususu geniş müzakerelere yol açmış, sonuç olarak, İcra Kurulunun, gelecek toplantıya kadar, önce sayısı 20 ye varan lokal sendikaları ana sendikalarla, bünye içinde bulunan milli çapta sendikaları federasyonlarla birleştirmek ve daha sonra federasyonların milli çapta sendikalara döndürülmelerini sağlamak için İcra Kurulunun gerekli ortamı hazırlaması kararlaştırılmıştır. Bu arada, Bölge Temsilciliklerinin de bu konudaki çalışmalarına hız vermeleri uygun görülmüştür.

Sorulan bir soru üzerine, Yedinci Bölgede zuhur eden huzursuzluğun mahallinde incelenmesinin İcra Kurulunca deruhte edileceği Yönetim Kuruluna açıklanmıştır.

Bu arada, grevlerin milli güvenlik sebeplerine dayanarak durdurulması konusunda İcra Kurulunca ne yapıldığı ve ne düşünüldüğü sorulmuş, bu konuda Yönetim Kuruluna tatmin edici bilgi verilmiştir. Bir milletvekilinin Türkiye'de komünizm ihtilâli tehlikesi olduğunu beyan etmesi üzerine İcra Kurulunun bu beyan üzerindeki düşünce, tedbir veya tepkisinin ne olduğu da, Yönetim Kurulu tarafından sorulmuştur. TÜRK-İŞ ve üye teşekküllerinin ana tüzüklerinde, komünizm, faşizm ve her türlü dikta hareketleriyle mücadele etme hususunun yer aldığı, her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de bu tip akımların olacağı ve sendikaların gücünün bunları yenmeye yettiği cevap olarak ifade edilmiştir.

Bu arada kalkınmanın ancak, demokrasi ve sosyal adalet ilkeleri içinde gerçekleşebileceğine inanan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, bazı ilgililerin, Anayasa teminatı altındaki işçi hak ve hürriyetlerini zedeleyen davranışlarını gözönüne sermek amacıyla şu görüşü ifade etmiştir :

"1- Milli güvenliğin tehlikede olduğu bir devrede, grevleri durdurma kararı alan TÜRK-İŞ, bu konuda, ilgililerden çok daha ileri düşünceye olduğunu ispat etmiştir.

Bu davranışıyla, yurdunun güvenliği konusunu herşeyin üstünde tuttuğunu bir kere daha göstermiş olan ve kalkınmanın bütün yükünü omuzlarında taşıyan işçilerin, "insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlamaları" için kullanmak zorunda kaldıkları grev hakkı, antidemokratik ve gerekçesiz müdahalelerle, hükümet tarafından işleme hale getirilmektedir.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, hükümetin işçi haklarını kısıtlayıcı bu anlayış ve tutumunu şiddetle protesto eder; haklarını kullanma azminin asla sönmeceğini bir kere daha duyurur.

2) Tamamen işçi ve işverenlerin verdikleri paralarla kurulmuş olan İşçi Sigortaları Kurumuna, bazı çıkarıcıların el uzatmaya kalkıştıkları, buna, Parlatmentonun da âlet olduğu ve hattâ bu tecavüzlere devam niyeti, eslele müşahede edilmektedir.

Sosyal devlet anlayışının tabii bir sonucu sayılan "Sosyal Sigortalar Kanunu" halkın mutluluğu yerine, 1400 eczacı hesabına çalışan bir takım parlamento üyeleri yüzünden, amacını kaybetmiş ve işçinin kesesine, çıkarıcıların ellerinin girmesiyle sonuçlanmıştır.

Bu kanunun değiştirilmesi için, her tedbire başvurma yolunda, TÜRK-İŞ İcra Kurulunca alınmış olan karar, Yönetim Kurulunca da benimsenmiştir.

3) Özel kanunu ile bağımsız bir müessese haline getirilen Türkiye Radyolarının işçi sesini radyodan kamu oyuna duyurmaktan korkması, bu müessese yöneticilerinin, sorumluluktan uzak, özgürlük ve fikirleri yayma hürriyeti anlayışının karşısında olduklarını ortaya koymaktadır.

Her türlü aşırı cereyanın karşısında olan, bütün gücünü Anayasadan alan Türk işçisinin toplumdaki yerine ve onun demokratik bir baskı grubu olduğuna inanmayan sorumlular, Türk işçisinin bu en tabii hakkını çiğnemektedirler.

İşçilerin devamlı olarak haksız ithamlara maruz bırakılmasına, âdetâ, bu görüşü benimsermişcesine göz yuman radyo idarecileri ve aynı zihniyetin temsilcilerini doğru yola dâvet ederiz.

4) İşçileri kendi yararına kullanmak için sendikalara sızıp, onları zayıflatmak isteyen politikacı ve her türlü art niyetlilerin bu çabalarının hüsrarla sonuçlanacağı inancında olan TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, en küçük kuruluştan, Konfederasyona kadar, bütün işçi teşekküllerinin partiler üstü bir politika güttüğünü, tek amacının memleket ve işçi yararına çalışmak olduğunu bir kere daha belirtir."

Aziz arkadaşlar,

Kurulumuz, 20 Mayıs 1965 tarihinde yaptığı üçüncü oturumunda iç yönetmelikleri, mali konuları, teşkilatlanma sorununu, Zonguldaktaki müessif olayları, Çan-Seramik grevini görüşmüş ve Milli Produktivite Merkezinin kurullarına katılacak TÜRK-İŞ delegasyonunu tesbit etmiştir. Bu çalışmaların sonucunda şu hususların halk oyuna duyurulmasına karar verilmiştir :

"1. Yönetim Kurulu, Türk işçi hareketinin güçlenmesini durdurmak ve bölmek yolunda girişilmiş ve girişilecek her davranışın başarısızlığa mahkûm olduğunda görüş birliğine varmıştır.

Yönetim Kurulu, Türk işçi hareketinin daha sür'atli bir tempoyla teşkilatlanması için alınacak tedbirleri görüşmüştür.

2. TÜRK-İŞ İcra Kurulu ile TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyesi ve TİP Genel Sekreteri arasında çıkan ihtilâf, Yönetim Kurulunda görüşülmüş ve meselenin adalete intikal etmiş olması hasebiyle mahkemenin vereceği karara kadar beklenilmesi ve bundan sonra bir daha gözden geçirilmesi uygun görülmüştür.

3. Anayasa'nın kendilerine tanıdığı hakları kanunlar çerçevesinde kullanmağa azimli olan Türk işçisi, yaptığı her harekette kanun ve insanlık dışı davranışlarla karşılaşmaktadır. Son zamanlarda, bu davranışlara, işçiyi ordu ile karşı karşıya getirmek gibi sakim bir zihniyet de eklenmiştir.

Örneğini, Zonguldak ve Çanakkale'nin Çan ilçesinde yapılmakta olan greve "ateş etme" yetkisiyle mücehhez askerî birlikler göndermek suretiyle veren bu zihniyet, Yönetim Kurulumuzca şiddetle protesto edilmiştir.

Memleket düzenini sarsacak, kardeşi kardeşe düşman edecek davranışların tehlikesine ve bu zihniyette olanların taşıdıkları kanun ve tarih önünde sorumluluğa dikkati çekmeği bir görev bilen TÜRK-İŞ, bu sakim zihniyetin sebep olacağı her hareketin hesabını mutlaka soracaktır.

Anayasa ve kanunların teminatı altında olan bütün hakların, özellikle grev hakkının, ruhu zedelenmeden ve güven içinde kullanılabilmesi için gerekli tedbirlerin alınması ve bu arada işçi ve işveren ilişkilerinde tarafsız davranılmasını hükümet ve idarecilerden istemekteyiz.

4. Yönetim Kurulu, TÜRK-İŞ'in bugüne kadar uyguladığı partiler üstü politikayı bütün ayrıntılarıyla görüşmüş ve oybirliği ile tasvip etmiştir.

Hangi siyasi kuruluş olursa olsun, nereden gelirse gelsin, TÜRK-İŞ bünyesine siyasi gayeler sokulmamasında ittifak halinde olan Yönetim Kurulu, Türk işçi hareketinin hedefinin demokratik, toplumcu ve Atatürk ilkelerine bağlı ileri Türkiye yaratılması olduğunu bir kere daha belirtmiştir.

TÜRK-İŞ, her çeşit diktaya, sınıf hakimiyetine ve insanın insanı istismarına dayanan sistemlerle ve bu görüşleri yerleştirme çabalarıyla mücadele, var oluş sebeplerinden biri saymaktadır.

5. Türk sosyal ve iş hayatının temel felsefesini teşkil eden İş Kanununun henüz hizmete girer hale getirilememesi, bu alanlarda umulan ilerlemenin elde edilmesini önlemektedir.

Tarım-İş Kanunu, İşsizlik Sigortası ve yeni Deniz-İş Kanununun Türk iş hayatında yer almaması bu alandaki mevzuat bünyesini arızalar ve noksanlar içinde bulundurmaktadır.

Arzu edilen işgücünün ve çalışma düzeninin meydana gelebilmesi için bu kanunların en kısa zamanda iş hayatımıza kazandırılmaları kaçınılmaz bir zarurettir.

6. Sosyal Sigortalar Kurumu hastahanelerinin Sağlık Bakanlığına devredilmesini öngören 224 sayılı kanunu bu yönüyle, Anayasamızın mülkiyet hakkı ile ilgili maddesine aykırı bulmaktayız. Yönetim Kurulumuz anılan kanunun sür'atle değiştirilerek hastahanelerin Sosyal Sigortalar Kurumu idaresinde bırakılması görüşündedir.

7. Yönetim Kurulu'nun önemle üzerinde durduğu konuların başında TÜRK-İŞ'in ekonomik ve sosyal görüşleri gelmektedir.

TÜRK-İŞ'in temel dâvası olan, Anayasamızın öngördüğü sosyal adalet ve hürriyet içinde hızlı ve plânlı kalkınmanın gerçekleştirilmesi yolunda alınması gereken tedbirlerden;

a) Sosyal adalet ilkesine pek az yer veren vergi sistemimizin köklü bir vergi reformu ile yeniden düzenlenmesi ve bu suretle vergi adaletini gerçekleştirme hedefini tahakkuk ettirmek için çaba gösterilmesine;

b) Sanayileşmemizin gerçekleşmesi, tarım sektörünün desteği ile olabileceğinden, gerçek anlamda bir toprak ve tarım reformunun tahakkuk ettirilmesine;

c) Petrol ve madenlerimizin milli menfaatlerimize uygun şekilde işletilmesinin temini için gerekli her tedbirin alınmasına;

d) Hızla artan nüfusumuza bol miktarda iş imkânlarının sağlanabilmesi için sanayileşmemizin hızlandırılması ve kalkınma hızının altına düşülmemesi için her türlü tedbirin alınmasına;

e) Devlet eli ile, rasyonel bir mesken politikası yürütülmek suretiyle ve memleket gerçekleri gözönünde tutulmak şartıyla, lüks mesken yapımının sınırlandırılmasına;

f) Gecekonduların; içinde yaşayanlar, sağlık şartları yerinde konutlara yerleştirilmedikçe yıkılmaması gerektiği; bu konutlar sağlanıncaya kadar, gecekondu bölgelerinin yol, su, taşıt, kanalizasyon, okul, emniyet gibi işlerinin çözümlenmesine;

g) Dar gelirli yurttaşların korunmasını sağlayacak bir kira kanunu çıkarılması gerektiğine;

inanıyoruz.

Yönetim Kurulumuz ayrıca şu tedbirlerin de sür'atle alınması gerektiği hususunda görüş birliğine varmıştır:

A) İdarî reform ve İktisadi Devlet Teşekküllerinin yeniden düzenlenmesi gibi meseleler sür'atle çözümlenmelidir.

B) İşçiler ve bütün çalışanlar, ekonomik ve sosyal kararların alınmasında ve yürütülmesinde söz sahibi olmalıdır. İşçilerin memleket meseleleri hakkındaki görüşlerini radyolar vasıtasıyla halk oyuna duyurması imkânı sağlanmalıdır.

C) Dış ticaret, özel ellerde kalkınmamızı baltalayan bir sektör olarak çalışmaktadır. Bu konuda kamu oyunun vardıği kesin görüş ortadadır. Dış ticaret yoluyla 500 milyon liralık sermaye kaybı memleketimizin kalkınmasında hayati önem taşımaktadır. Hükümet, bu önemli konu hakkında ciddi hiçbir tedbiri almamakta kararlı görünmektedir.

Bu meselenin en kısa zamanda ve bütün ayrıntılarıyla ele alınmasını memleket ekonomisi için yararlı saymaktayız.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, yukarıdaki konularla birlikte TÜRK-İŞ'in ekonomik ve sosyal görüşlerinin bütün ayrıntılarıyla hazırlanıp, önümüzdeki günlerde kamu oyuna açıklanmasına karar vermiştir.

Türk sendikacılık hareketi, işçilerin mesleki menfaatleri yanısıra sosyal ve kültürel kalkınmanın sosyal adalet ilkelerine uygun bir yönde yürütülmesi, temel reformların gerçekleştirilmesi ve demokrasinin toplum hayatının her kesiminde uygulanması için bütün gücünü seferber edecektir. Türk işçi hareketi sosyal adalet, kalkınma ve demokrasinin yaratıcı ve yürütücü gücü olacaktır."

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Yönetim Kurulu, 2 Eylül

1965 günü Ankara'da yapılan ve Türkiye'deki bütün işçi kuruluşlarının yöneticilerinin katıldığı toplantıda belirtilen fikirlerin ışığı altında aşağıdaki hususları Türk kamu oyuna duyurmaya karar vermiştir :

"1) Türk işçi hareketi, yurdumuzun en güçlü teşekkülü olan ve gücü her gün daha da artan Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun, toplumumuzun ana sorunları üzerine eğilmesini ve sosyal adalet içinde kalkınmamızın gerçekleştirilmesi için alınması gerekli tedbirleri bir an önce tesbit etmesini istemiştir.

Bu tedbirlerin gerçekleştirilmesi yolunda, 10 Ekim 1965 seçimleri ile kurulacak Millet Meclisi ve hükümetlere şimdiye kadar olduğu gibi, işbirliği ve yardım teklif edilecektir. İyi niyetle yapılacak bu tekliflerin kabul edilmemesi ve alınması gerekli tedbirlerin bugüne kadar görüldüğü gibi, Meclis komisyonlarında oyalanması, kanunlar ve mevzuatla tanınmış hakların uygulanmasında kasıtlı ya da kasıtsız ihmal gösterilmesi halinde, sorumlulardan 1969 seçimlerinde hesap sorulacaktır.

Bugün Türk işçisi tarafından en şuurlu şekilde gerçekleştirilen seçtirmeme kampanyası, gelecek defa, toplumun bütün kesimlerine mal edilerek ve gerekirse, hedef olarak, toplum menfaatleri aleyhine çalışan siyasi partilere karşı ve yurt çapında girişilecektir.

Yıllardan ve hatta asırlardan beri ihmal edilmiş, sadece, vergi almak, askere çağırarak, oy istemek için hatırlanmış Türk halkı artık, bu ülkenin gerçek sahipleri olarak, çağdaş uygarlık düzeyine erişmeleri için çalışmasını istemektedir. Toplumumuzun birçok kesiminde bugün gözler TÜRK-İŞ'e çevrilmiş, son ümit ışığı olarak, TÜRK-İŞ'in toplumumuzun meselelerine sahip çıkması beklenmektedir.

TÜRK-İŞ, unutulmuş Türk toplumuna sahip çıkmak ve kalkınma yolunda alınması gereken tedbirleri gerçekleştirmek için Türk işçi hareketinden ve kendisine güvenen Türk toplumundan aldığı güçle sonuna kadar çalışmaya azimli olduğunu Türk kamu oyuna duyurur.

2) Türk işçi hareketi, seçtirmeme kampanyası ile ilgili olarak, TÜRK-İŞ'e karşı girişilen arama, broşürlerine el koyma, arabalarını çevirme gibi baskı hareketlerini nefretle telin etmiştir.

Türk işçi hareketi, TÜRK-İŞ'in toplum menfaatlerini koruma çabaları sırasında, Anayasa ve kanun dışı baskı hareketlerine maruz kalması halinde, "Hürriyete, adalete ve fazilete aşık evlâtlarının bekçiliğine emanet edilen" Anayasamızın korunması için, gerekli her mücadeleyi yapmasını TÜRK-İŞ'in bütün organlarına emretmiştir.

Anayasayı korumaya sonuna kadar azimli olan TÜRK-İŞ, her çeşit baskı hareketine karşı başarı elde edecek güçtedir.

3) Türk işçi hareketi, işçi ve toplum aleyhinde çalışan milletvekillerini seçtirmeme kampanyasını da tam bir tasviple karşılamıştır.

Geçen dört yıl içinde, işçi ve toplum aleyhine çalıştıkları için, TÜRK-İŞ tarafından seçtirilmeyecek milletvekilleri listesine alınan dokuz kişiden yedisi, ön seçimler sonucu yeniden Parlamente'ye gelmek imkânını kaybetmişlerdir. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 1 Eylül 1965 günü yaptığı toplantıda, bu şahısların partilerin merkez kontenjanından aday gösterilmeleri

halinde, o partiyi de, işçi ve toplum aleyhine çalışıyor saymaya karar vermiş ve bu kararını parti genel merkezlerine duyurmuştur.

Bütün işçilerin, topraksız ve az topraklı köylülerin, dar gelirliilerin, sosyal adalet ilkesini benimsemiş bütün yurttaşlarımızın toplum aleyhinde çalışan bu milletvekillerinin buldukları listelere, hangi parti olursa olsun, oy vermemek suretile, haklarını koruyacaklarına inanıyoruz. Şimdiden başarıya ulaşan bu ilk adımı diğer adımların takip etmesi, Türk toplumunun çirkin politikacılara ders verme güç ve şuurunda olduğunu göstermesi ile mümkün olacaktır.

TÜRK-İŞ, Türk toplumunun bu güç ve şuurda olduğuna inanmaktadır.

4) TÜRK-İŞ, Anatüzüğünde belirlenmiş ve yetkili organlarınca da tasvip görmüş partiler üstü politikasına, memleket menfaatleri değişik bir yol tutulmasına lüzum gösterinceye kadar devam etme kararındadır."

Muhterem delegeler,

Yönetim Kurulumuz ülkemizdeki sosyal ve ekonomik gelişmeleri ve toplum hayatımızı yakinen ilgilendiren konuları daima büyük bir dikkatle izlemiştir. Yönetim Kurulu bu çalışmalarını sırasında İcra Kurulu ile devamlı olarak işbirliği yapmıştır.

Bu arada, Kurul; Yüksek Hakem Kurulu, Ges-İş, Tes-İş, Selüloz, Toleyis Sendika ve Federasyonlarının ihtilâflarını ele almıştır. Maden-İş Sendikası bünyesi içinde zuhur eden ayrılıklar gözden geçirilerek gerekli tedbir ve kararlar için çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca, Genel Kuruldaki kararlarla ilgili hususlar da değerlendirilmek suretile kamu oyuna bildirilerle sunulmuştur.

22.12.1965 tarihinde toplanan Yönetim Kurulu yurt ve çalışma hayatı ile ilgili çeşitli sorunlar hakkında görüşlerini tesbit ederek bu konuda bir bildiri yayınlamıştır. Bu bildiride özetle şu noktalara değinilmiştir:

"1- Demokratik düzen içinde hızlı kalkınma çabasına girmiş bulunan memleketimizde, kalkınmanın yükünü taşıyan emeğe karşı girişilmiş bir teşebbüsün vehametine kamu oyunun dikkatini çekmeyi gerekli görmekteyiz.

Anayasamız tarafından bir hak olarak tanınan ve demokrasilerde işçinin emeğini koruyabilmesi için tek silâh sayılan toplu sözleşme ve grev hakkı, dolaylı olarak, Anayasaya rağmen kaldırılmak istenmektedir.

Kamu sektöründe çalışmakta olan işçilerin, bir kanunun keyfi yorumlanması ile memur statüsüne alınmaları, çalışma hayatımızı bir anda alt üst edecek ve emek sahiplerini, hak arama imkânlarından yoksun bırakacaktır. Bu davranış bir yandan, yüzbinlerce işçiyi halen içinde buldukları sefaletin karanlığına daha da gömerken, öte yandan kamu ve özel sektörde çalışan işçiler arasında ilerde belki de kapatılmıyacak bir uçurum yaratacaktır.

Toplu sözleşme masasından kaçmak isteyen zihniyetin bu tutumunu gayri meşru ve yurt çıkarlarına karşı girişilmiş bir oyun saymamak imkânsızdır.

Bu hareketin asla başarıya ulaşamayacağı, basiret ve yurt sevgisinin, işçiyi sınıflara ayırıp, birbirine hor baktıracak tertipleri yeneceğine inanıyor ve Hükümetin en kısa zamanda bu konuya eğileceği ümidimizi muhafaza ediyoruz.

2- Belli bir çıkarıcı çevreyi haksız kazanç sahibi yaptığı bu güne kadar defalarca ve hatta Meclis küşsüsünden dahi ilân edilen tasarruf bonoları konusunun bütün vaadlere rağmen halledilememiş olması, işçi ve dar gelirlielerin büyük ızdırıp konularından birini teşkil etmektedir.

Bir karaborsa metağı haline gelen tasarruf bonusu sistemine son verileceği Hükümet programında belirtilmiş bulunmaktadır. Bu vadin en kısa zamanda gerçekleştirilmesi ve bu güne kadar yapılmış haksız kazanç elde etme gayretlerinin sonuçsuz bırakılması ekonomik hayatımızın daha da düzensiz bir hale gelmesini önleyecektir.

3- Son günlerin, emekleriyle geçinen işçi ve dar gelirlieleri ilgilendiren önemli konularından birisi, vergi indiriminin iki yıl ertelenmek istenmesi olmuştur. Bu gün yurdumuzda dar gelirlieler vergi yükünün bütün ağırlığını omuzlarına yüklenmiştir. Gittikçe yükselen fiatlar karşısında, bunların yaşamaları için gerekli vergi dışı miktarın 45 liradan 150 liraya yükseltilmesi Gelir Vergisi Kanununun da hükmüdür. Bu hükmün artık uygulanmaya başlanması, sadece sosyal adaletin değil, mantık ve ahlak ölçülerinin de bir gereği olmak icabeder. Yüzyıllardır devletin bütün yükünü omuzlarında taşımış olan dar gelirli emek sahiplerinin, biraz da kendilerinin düşünülmesini istemeleri en tabii haklarıdır. Yüce Meclisin bu konuyu dikkatle ele alacağını ve işçilerle dar gelirlieleri Anayasamızın da ruhuna uygun olarak koruyacağına inanmak istiyoruz.

4- Genel olarak Türkiyede işsizlik gün geçtikçe endişe verici bir hal almaya, sosyal ve ekonomik hayatımızı tehdit edici bir nitelik kazanmaya başlamıştır. İşsizlikle çok yönlü mücadele edileceği ve bunun insanın karşılaşılabileceği en büyük adaletsizlik olduğu ifade edilirken, diğerlerinde olduğu gibi, basın işkolunda da işyerlerinden bir kısmının kapanması, tröstleşme hareketleri ve kadroların daraltılması suretiyle fikir işçileri gazetecilerin tasfiyeye uğratılmaları geniş şekilde entellektüel işsizliğe yol açmıştır.

Bu işkolunda işsizliğin yaygın bir hal almasının diğer bir yönü de basınla ilgili kuruluşlarda fikir işçisi gazetecilerin temsil edilmemeleri ve öncelikle kadrolarda iş imkânlarından yararlanamamalarıdır. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu temsil etmekte olduğu fikir ve beden işçilerinin hak ve menfaatlerini çiğnetmemeğe ve bu konuda gerekli her türlü tedbirleri almağa kararlı olduğunu kamu oyuna bir defa daha duyurur.

5- Devlet tarafından iş imkânları yaratılamaması dolayısıyla yurt dışına çalışmaya gönderilen Türk işçilerinden bir kısmının durumu fecidir. Özellikle Batı Almanya'da çalışan binlerce Türk işçisinin hak ve menfaatlerinin yeteri kadar korunmadığı, amaçları ve kimler tarafından idare edildiği bilinmeyen bazı dernek ve teşekküllerin bu işçilere sahip çıkmak istedikleri görülmektedir. Özellikle işyerlerinden haklarını aramayan, çeşitli ideolojik propagandaların etkisi altında bulunan Türk işçilerinin durumlarının ciddi bir şekilde Hükümetçe ele alınması gerekmektedir. TÜRK-İŞ en kısa bir süre içinde yurt dışında çalışan işçilerin teşkilatlan-dırılması için gerekli teşebbüslere geçecektir.

6- TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Türk işçi hareketinin en yüksek organı olan Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonunun 6. büyük kongresinin 7 Mart 1966 günü Ankarada toplanmasına karar vermiştir.

İşçi Parlamentosu diye adlandırılan bu büyük genel kurulda çalışma hayatımızın bütün sorunları teker teker ele alınacak, çözüm yolları tesbit edilecek ve TÜRK-İŞ'in iktisadi ve sosyal politikasının ana hatları çizilecektir."

Aynı toplantıda Yönetim Kurulumuz, "Kıbrıs Dâvası" ile ilgili şu görüşün, kamu oyuna duyurulmasını kararlaştırmıştır:

"Kıbrısta insanca ve özgür olarak yaşama hakları Rum saldırıları ile yok edilmek istenen Türk cemaatinin durumunun, bütün çabalara rağmen, Birleşmiş Milletlerde, özgürlüğü en değerli hak olarak kabul eden ülkelere anlatılmadığını açık yürekle kabul etmek gerekir. Bunun nedenleri, Kıbrıs dâvamızın yıllardan beri, kısır iç politika çekişmelerine konu yapılmasında aranmalıdır.

Şu anda, iktidar olsun, muhalefet partileri olsun, Kıbrıs sorununu işbirliği içinde çözümlenmeğe çalışmalı ve bu yapılmadığı takdirde kamu oyunun, dâvamızda zayıf düşmemizden dolayı bütün partileri sorumlu tutacağı bilinmelidir.

Birleşmiş Milletlerin konuyu derinliğine incelemeden verdiği ve tüzüğe aykırı, uygulama kaabiliyeti bulunmayan kararının anlaşmalarla sağlanan haklarımızı kullanmamıza engel olamayacağı en samimi inancımızdır.

Türk işçi hareketi, Kıbrıslı soydaşlarımızın özgürlük mücadelelerinde onlarla beraber olmayı ilk görevi saymakta ve bu uğurda kendisine düşen her fedakârlığı, tarihe örnek olacak şekilde yapmaya kararlı bulunmaktadır.

Bu topyekün Türk Ulusunun kararıdır.

Kıbrıslı soydaşlarımızın hiç bir zaman yalnız kalmayacaklarından emin olmalarını istiyoruz."

Sayın Delegeler,

657 sayılı kanun tatbikatı ile Devlet Personel Dairesi 20'inci Asrın hukuk ve sosyal anlayışından çok uzaklarda olduğunu son tutumu ile ortaya koymuştur.

20. Asırda çalışanların özellikle işçilerin hakları kanunlarla konmaktan daha ileri gitmiş ve bunlar Anayasalara kadar girmiştir. Anayasa ekonomik durumca zayıf olan işçiyi daha kuvvetli olan işverene karşı özel şekilde koruyarak sosyal dengiyi ve toplumun sükununu sağlamak hedefini gütmüştür. Anayasamız bu görüşün ışığı altında hiç bir kanunla ortadan kaldırılmasına imkân olmayan bazı temel hakları işçiye sağlamıştır.

Üzülerek ifade etmek isteriz ki; Devlet Personel Dairesi kanunların ve Anayasanın açık ve seçik hükümlerini hiçe sayan bir uygulama yapmakta ve bunun doğuracağı hukuki, ekonomik ve sosyal problemlerin büyüklüğünden adeta habersiz bir tavır takınmaktadır.

20. Asır dünyasında artık devlet klâsik âmme hizmetleri gören bir devlet olmaktan çıkmış, gerektiğinde toplum yararına olmak üzere, eko-

nomik faaliyetlerde de bulunan bir güç haline gelmiştir. Ekonomik faaliyette bulunan devlet elbet işçi çalıştıracaktır. Ancak devletin işçi çalıştırması işçinin kanundan doğan haklarını ortadan kaldıramaz.

Özel sektörde çalışan bir işçinin Anayasadan ve kanunlardan doğan hakkı ne ise devlet sektöründe çalışan bir işçinin ki de odur. Çünkü Anayasamız işçilerin ayrımını haklarda eşitlik prensibi bakımından işçilerin tümüne tanımıştır. Hükümetin programına da taban tabana zıt olan bu davranışın önüne geçilmediği takdirde İktisadi Devlet Teşekküllerinde veya devlet sermayesinin iştiraki olan teşekküllerdeki işçiler memur kapsamına gireceklerdir.

Bu takdirde Türkiye'deki iktisadi kuruluşlardaki işçi mevcudunun ekseriyeti diğer çalışanlara tanınan çeşitli hak ve menfaatlardan mahrum edilecekleri gibi, Anayasamızın temel ilkelerinde yer alan işçi sendikası kurma, yaşatma, toplu pazarlık ve grev hürriyetlerinden de fiilen yoksun kılınmış olacaklardır.

Devremiz içinde Yönetim Kurulu olarak yukarıda bahsi geçen kanunun süratle işçiler adına tadili cihetine gidilmesini ve Yüksek Heyetinizce de bu kanunun önemle ele alınarak, verilecek olan kararların yeni seçilecek Yönetim ve İcra kurulları tarafından takip edilmesini temenni ederiz.

Memleketimizde sosyal güvenliğin ve çalışma barışının kurulması için en az işçi sendikaları kadar işveren sendikalarının da sorumlu olduğunu belirtmek isteriz.

Toplu pazarlık müessesesinin sosyal adaleti gerçekleştirecek ve sefaleti ortadan kaldıracak kudrette bir düzen olduğuna inanmaktayız. Ancak özellikle son zamanlarda özel teşebbüs kesiminde bazı işverenlerin, bu düzenin işleme hale sokulması için çaba sarfettiklerini müşahede etmekteyiz.

İşçilerin en tabii haklarını dahi vermemek için direnen zihniyetin ekonomik ve sosyal hayatımız için çok tehlikeli olduğunu görmekteyiz. Bunun en bariz misali olarak Paşabahçe Şişe Cam fabrikasında saatte 50 ve 125 kuruş ücretle işçi çalıştıran ve İzmirde işçiye günde 250 kuruş zammı dahi vermediği hazmedemeyen işveren gösterilebilir. Hele bu tutumu destekleyen ve bu gibi işverenleri uyaracağı yerde Sosyal Adalet ilkelerine aykırı yola itenin İşveren Konfederasyonu olması daha da üzücü, ilerisi için endişe vericidir.

Sayın delegeler,

Size iki yıllık faaliyet devremiz içinde yapmış olduğumuz çalışmaların kısa bir özeti sunmuş bulunmaktayız. Biz Yönetim Kurulu olarak bu faaliyet süremiz içinde her şeyi eksiksiz, kusursuz, en iyi ve en güzel yaptığımızı iddiasında değiliz.

Bir çok konularda olayları teşkilâtın, istediği şekilde değerlendiremediğimiz, alınan kararları dahi o günün şartlarına, imkânlarına göre türlü sebeplerle uygulama imkânını bulamadığımız olmuştur. Hata ve sevaplarımızla huzurunuzda gelmiş bulunmaktayız. Yeni seçilecek Yönetim Kurulunun yapamadığımız hizmetleri ifa etmelerini temenni eder hepimizi saygı ile selâmlarız.

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU